

Til ØU

Til orientering

Orientering af ØU - Ringbo fredes ikke

Det tidligere socialpsykiatriske bosted Ringbo, beliggende Granvej 12-14 i Bagsværd, blev af Det Særlige Bygningssyn, Slots- og Kulturstyrelsen, den 5. april 2016 indstillet til at være fredningsværdig (**bilag 1**).

Københavns Kommune afgav den 10. august 2016 et høringssvar i sagen (**bilag 2**). I høringssvaret blev det beskrevet, at ejendommen, efter Københavns Kommunes opfattelse, ikke havde en særegenhed eller var i en fysisk stand, som gjorde, at Ringbo burde fredes eller gøres bevaringsværdig.

Baggrunden herfor var, at Københavns Kommune ikke kunne tiltræde en række af Det Særlige Bygningssyns betragtninger, samt at efterfølgende undersøgelser foretaget af kommunens rådgivere talte imod en fredning.

Beliggenhedskommunen (Gladsaxe Kommune) afgav ligeledes et høringssvar mod fredningen.

Den 7. november 2016 modtog Københavns Kommune Slots- og Kulturstyrelsens afgørelse om ikke at frede Ringbo (**bilag 3**). I beslutningen fremhævede Slots- og Kulturstyrelsen særligt betragtningerne i Gladsaxe Kommunes og Københavns Kommunes høringssvar.

For god ordens skyld bemærkes det, at Slots- og Kulturstyrelsens beslutning kan påklages til kulturministeren inden for fire uger regnet fra den 7. november 2016.

Bilag 1: Indstilling om fredning fra Slots- og Kulturstyrelsen

Bilag 2: Københavns Kommunes høringssvar til Slots- og Kulturstyrelsen.

Bilag 3: Slots- og Kulturstyrelsens afgørelse om ikke at frede Ringbo

16-11-2016

Sagsnr.
2016-0389038

Dokumentnr.
2016-0389038-1

Sagsbehandler
Lars Møller

**EJENDOMSHANDLER,
RETTIGHEDER OG
FORSIKRING**

Nyropsgade 7, 4. sal
1602 København V

Telefon
2869 3340

E-mail
C4IH@okf.kk.dk

EAN nummer
5798009804723

ANBEFALET
Plandirektør Søren Tegen Pedersen
Økonomiforvaltningen
Direktionen
Københavns Rådhus, Rådhuspladsen 1
1599 København V

Slots- og Kulturstyrelsen
H.C. Andersens Boulevard 2
1553 København V

Telefon +45 3395 4200
brv@slks.dk
www.slks.dk

CVR 34072191

5. april 2016

Høring om fredning

Det Særlige Bygningssyn har på sit møde den 17. marts 2016 indstillet, at institutionsbebyggelsen Ringbo bestående af hele bygningskomplekset med tilhørende grønt anlæg på Granvej 12-14, Bagsværd, matr. nr. 5ds Bagsværd, Gladsaxe Kommune, bliver fredet.

Bygningssynets indstilling

Det Særlige Bygningssyn udtaler, at *"Bygningssynet finder, at institutionsbebyggelsen Ringbo (1963 af F. C. Lund og H. C. Hansen) bestående af hele bygningskomplekset med tilhørende grønt anlæg afgrænset af matrikelgrænsen (1963 af Georg Boye), Granvej 12-14, 2880 Bagsværd i Gladsaxe Kommune har de væsentlige kulturhistoriske og arkitektoniske værdier, som kan begrunde en fredning.*

Formål

Formålet med fredningen er sikre et højdepunkt i dansk velfærds- og institutionsbyggeri. Ringbo er et velbevaret og tidstypisk vidnesbyrd om velfærdssamfundets sociale tænkning og er tillige et eksempel på datidens fokus på billige materialer og rationelt byggeri.

Den miljømæssige værdi

Den miljømæssige værdi ved Ringbo er knyttet til det stærke og meget vellykkede landskabsarkitektoniske greb med den cirkelformede bygning placeret så der opstår grønne rum mod både matrikelgrænsen og i det indre rum mellem bygningerne. Hovedbygningens form og placering på grunden udnytter således terrænet optimalt. Hertil kommer, at træer og buske langs matrikelgrænsen skærmer beboerne mod omverdenen, mens beplantningen af små lunde, mindre trægrupper og det bakkede terræn i det indre rum skaber behagelige opholdsrum for beboerne.

Endelig er der miljømæssig værdi knyttet til den cirkulære betjeningsvej som mimer hovedbygningens form.

Den kulturhistoriske værdi

Den kulturhistoriske værdi ved Ringbo knytter sig overordnet til anlægget som et nyskabende og velbevaret eksempel på et dansk velfærdsbyggeri i forstaden. Ringbo var et brud med tidligere tiders plejehjemsarkitektur, og efterfølgende blev både ideen bag Ringbo og den konkrete udformning fortolket i andre lignende institutioner.

Hovedbygningens cirkulære form giver indtryk af en demokratisk og antiautoritær institution. Bygningen refererer med sin udformning nærmere til forstadens lave rækkehusbebyggelser i en etage med åbne havefacader og direkte adgang til grønne områder end til den foregående periodes plejebygninger i flere etager med lukkede facader og autoritære opbygning. Ringbo er tillige et eksempel på, hvordan man i begyndelsen af 1960'erne havde fokus på at opføre rationelt byggeri. Dette kan ses i konstruktionen og den rumlige organisering samt i brugen af de rå, uprætentjose og billige materialer som gasbeton, eternit og trykimprægneret træ, som peger frem i tiden og kan ses som en forløber for 1970'ernes tæt-lave byggeri.

I det indre er den kulturhistoriske værdi relateret til den bevarede grundplan med en lang, sammenhængende, buet gang med indgangs- og fælles opholdsrum samt værelser og funktionsrum på hver side af gangen som vidner om tidens menneskesyn. Stueetagen med fælles opholdsrum og mindre værelser til beboerne med udsigt til grønne områder skulle være så tæt på det hjemlige som muligt, mens der i kælderetagen var fokus på stordrift og rationelle arbejdsgange for personalet. Dette understreges af den lange, ubrudte gang i kælderen som sammen med storkøkkenet og servicebygningerne vidner om, at byggeriet blev set som en rationel maskine.

Den arkitektoniske værdi

Den arkitektoniske værdi ved Ringbo er overordnet knyttet til det stærke arkitektoniske greb med en cirkulær hovedbygning samt til sammenhængen mellem bygning og landskab som får anlægget til at fremstå som en helhed.

I det ydre er Ringbo udformet med et klart arkitektonisk princip og en optimal udnyttelse af modulsystemets formåen. Byggeriet er opført i ordinære og uprætentjose materialer, men fremstår i udførelsen med en ekstraordinær og forfinet arkitektonisk behandling blandt andet i form af højde- og terrænforskydninger, indgangspartierne med ovenlys og tagrendernes placering og v-profil som sammen med tagudhængets udformning danner en skyggeeffekt. Arkitekturen afspejler en rationel tilgang forud for opførelsen, og med små virkemidler har arkitekten formået at skabe et stærkt arkitektonisk udtryk med gennemarbejdede detaljer. Formmæssigt og arkitektonisk griber elementerne ind i hinanden, og anlægget fremstår logisk, klart og funktionelt.

I det indre er den arkitektoniske værdi knyttet til den buede gang som på elegant vis kobler de enkelte afsnit og værelserne sammen. Herudover har især kapellet, festsalen og kantinen en række gennemarbejdede detaljer af høj arkitektonisk kvalitet.

De bærende fredningsværdier

De bærende fredningsværdier er overordnet knyttet til anlæggets helhed, dvs. den cirkulære hovedbygning, det omkringliggende landskab, de mindre servicebygninger ved anlæggets indgang og den indre have.

De bærende fredningsværdier er i det ydre knyttet til hovedbygningens cirkulære form og facadernes opbygning med lange, ubrudte vinduesbånd samt de eternitbelagte tagflader. Hertil kommer indgangene med markante ovenlys samt de oprindelige vinduer og døre. Endelig er de bærende fredningsværdier knyttet til den oprindelige farvesætning og materialeholdning.

For de resterende bygninger gælder det, at de bærende fredningsværdier i det ydre ligeledes er relateret til hovedformen og facaderne med vinduesbånd og -partier samt altaner og udhæng. Hertil kommer de oprindelige vinduer og døre samt den oprindelige farvesætning og materialeholdning.

I det indre er de bærende fredningsværdier knyttet til de bevarede grundplaner, især i den cirkulære bygning med de fælles ankomst- og opholdsrum med værelsesfløje til begge sider, der indeholder funktionsrum og værelser på hver side af midtergangen. Herudover er de bærende fredningsværdier relateret til interiørerne i kapel, festsal og kantine samt den oprindelige materialeholdning."

Høring

Bemærkninger herom kan sendes til Slots- og Kulturstyrelsen. Bemærkningerne skal være modtaget senest den 10. august 2016.

Herefter vil Slots- og Kulturstyrelsen senest 3 måneder efter denne dato beslutte, om bygningen skal fredes.

Konsekvenser

Indtil fredningssagen er afgjort, må I ikke foretage bygningsarbejder og lignende, som rækker ud over almindelig vedligeholdelse, medmindre I har fået tilladelse fra Slots- og Kulturstyrelsen.

Undtaget herfra er visse typer af bygningsarbejder, som kan iværksættes på grundlag af skriftlig underretning, jf. § 10, stk. 5, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger. Reglerne herfor fremgår af bekendtgørelse nr. 159 af 5. februar 2013 om iværksættelse af bygningsarbejder på fredede bygninger på grundlag af skriftlig underretning (vedlagt).

Dette følger af § 6, stk. 3 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

Offentlig bekendtgørelse

Slots- og Kulturstyrelsen vil foretage offentlig bekendtgørelse af forslaget på sin hjemmeside, www.slks.dk, med oplysning om fristen for indsendelse af bemærkninger.

Har I spørgsmål, er I velkomne til at kontakte os.

Venlig hilsen

Jannie Rosenberg Bendsen
Bygningsfredning, Ruiner og Verdensarv

Mail: jrb@slks.dk
Telefon: 33745284

BILAG VEDLAGT

- Bekendtgørelse nr. 159 af 5. februar 2013 om iværksættelse af bygningsarbejder på fredede bygninger på grundlag af skriftlig underretning
- Fredningsforslag fra Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur

KOPI ER SENDT TIL

Lars Møller, Københavns Kommune, c41h@okf.kk.dk
Ringbo, Teknisk ansvarlig Bjarne Hansen, TI72@sof.kk.dk
Pernille Dragskov Hummelose, Gladsaxe kommune;
csfpml@gladsaxe.dk
Kroppedal Museum, kontakt@kroppedal.dk
Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, mail@byogland.dk
Bygningskultur Danmark, info@bygningskultur.dk
Europa Nostra Danmark, e.vind@mail.dk
Bygnings Frednings Foreningen BYFO, sekretariat@byfo.dk
Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring, ulla.kjaer@natmus.dk
Danske Landskabsarkitekter, dl@landskabsarkitekter.dk

09-08-2016

Sendt pr mail: jrb@slks.dk
Kulturministeriet
Slots- og Kulturstyrelsen
H.C. Andersens Boulevard 2
1553 København V
Att.: Jannie Rosenberg Bendsen

Høringssvar vedrørende indstilling om fredning af Ringbo

Københavns Kommune har den 5. april 2016 modtaget Slots- og Kulturstyrelsens høringsbrev angående Det Særlige Bygningssyns indstilling om fredning af Københavns Kommunes ejendom "Ringbo", beliggende Granvej 12-14 i Bagsværd.

Københavns Kommune ønsker at fremkomme med bemærkninger vedrørende forskellige forhold, der, efter Københavns Kommunes opfattelse, taler imod fredning i så høj grad, at fredning skal undgås. Kommunens bemærkninger vedrører dels forhold omkring ejendommens sundhedsskadelige og miljømæssigt uforsvarlige elementer, dels forhold omkring ejendommens planlægning og udformning (der gør ejendommen uanvendelig nu og for fremtiden) samt dels den manglende oplysning i og argumentation for Bygningssynets indstilling om fredning.

I tillæg til ovennævnte forhold stiller Københavns Kommune desuden spørgsmålsteget ved fredningsindstillingen set i nationalt perspektiv: Der er efter Københavns Kommunes oplysninger ikke foretaget en screening på landsplan, der kortlægger offentligt institutionsbyggeri som Ringbo. Det er Københavns Kommunes klare opfattelse, at Ringbo *ikke* kan være det bedste eksempel i Danmark inden for offentligt institutionsbyggeri fra den givne periode og med fredningsindstillingens begrundelse. Ringbo ses således ikke at være fredningsværdig og har næppe national værdi.

Herudover har Københavns Kommune meget svært ved at se, at byggeriets relativ korte historie (på cirka 50 år), skulle vidne om et højdepunkt i dansk institutionsbyggeri. Som beskrevet i det følgende er ejendommen hverken egnet som plejehjem eller som socialpsykiatrisk bosted – eller som bosted i det hele taget – og byggeriets faktiske historie ligger meget langt fra de ophøjede tanker og værdier, som Det Særlige Bygningssyn fremhæver i sin indstilling. Københavns Kommune fraråder i det hele, at institutionsbebyggelsen Ringbo fredes.

Bygningerne – miljømæssige (sundhedsmæssige) og tekniske forhold

Som Det Særlige Bygningssyn giver udtryk for, er Ringbo opført i billige materialer, herunder gasbeton, eternit og trykimprægneret træ, hvilket fremgår klart, når ejendommens materialer og beskaffenhed gennemgås og holdes op mod de nugældende miljømæssige (sundhedsmæssige) og tekniske krav.

Københavns Kommune har foretaget en miljømæssig såvel som teknisk gennemgang af bygningerne ved firmaet Rytter A/S (Arkitekter MAA & Landskabsarkitekter MDL). Opdraget for gennemgangen var en kortfattet beskrivelse af de bygningsmæssige forhold ved Ringbo, som den nuværende – eller evt. fremtidige ejere – bør udbedre, hvis bygningerne i fremtiden skal kunne anvendes til ophold/beboelse.

På baggrund af gennemgangen af bygningerne konkluderer rapporten om de miljømæssige (sundhedsmæssige) forhold, at:

- Der er påvist PCB og ét eller flere metaller over renhedskriterierne
- Der i vinduerne er fundet flere metaller over renhedskriterierne
- Der i rør i kælderen samt i ventilationskanal i kælders loft og fliseklæber er fundet asbest

Om de tekniske forhold konkluderes det, at:

- Byggeteknikken og materialerne, som blev anvendt ved opførelsen af Ringbo, er i dag fuldstændig utidssvarende og uacceptable af hensyn til miljø, klima, indeklima, arbejdsmiljø, levetid for byggeriet, genanvendelse osv.
- Samtlige vinduer, døre og facadepartier bør udskiftes
- Samtlige bygninger i Ringbo bør efterisoleres
- Hele tagkonstruktionen bør efterisoleres

På baggrund af den eksterne vurdering, som allerede på stikprøveniveau dokumenterer alvorlige sundhedsmæssige og tekniske forhold, som er uacceptable og gør ejendommen uanvendelig, er det Københavns Kommunes opfattelse, at Ringbo ikke er egnet til fredning.

Fjernelsen af sundhedsskadelige elementer samt opretningen af udtjente og uacceptable tekniske forhold vil kræve betydelige destruktive indgreb og vil indebære markante ændringer i og udskiftninger af den bestående ejendom. Dette gælder særligt for facadepartier, vinduer og døre, hvortil de bærende fredningsværdier netop er knyttet.

Det er Københavns Kommunes opfattelse, at de miljømæssige (sundhedsmæssige) og tekniske forhold i sig selv taler imod fredningens grundidé i en sådan grad, at fredning ikke bør ske.

Ejendommens anvendelse

Borgerrepræsentationen i Københavns Kommune besluttede i 2012, at det socialpsykiatriske bocenter Ringbo skulle lukkes, og at beboerne skulle overflyttes til tre mindre, men mere tidssvarende og nyopførte bosteder. Det blev samtidig vedtaget, at Ringbo skulle sælges. Lukningen blev senere fremrykket af Borgerrepræsentationen netop på grund af forholdene på Ringbo.

Beslutningen om lukning af Ringbo blev truffet på grund af Ringbos standard som socialpsykiatrisk botilbud: Ringbo levede langt fra op til det niveau, som Københavns Kommunes Borgerrepræsentation har vedtaget for boliger til borgere med sindslidelse.

Ringbo bestod af 159 boliger og var indrettet således, at de fleste beboere havde et værelse på 12-18 m² og delte bad og toilet med 3-4 andre beboere samt køkken (med fællesrum) med 11-13 andre beboere. Standarden er nu, at et botilbud højst består af 50 beboere, og at beboerne skal bo på mindst 25 m² og have eget bad og køkken. Ringbo er uanvendelig som botilbud, og stedet er, særligt grundet bygningens udformning og planlægning, ikke muligt at nyindrette således, at ejendommen vil kunne anvendes.

De fysiske rammer spiller en endog meget stor rolle for beboerne, og Københavns Kommune har gode erfaringer med afinstitutionaliseringen af botilbud. Kommunen kan konstatere mærkbare forbedringer i beboernes selvstændighed og trivsel kort tid efter flytning fra institutioner som Ringbo til mere tidssvarende botilbud. Udover den manglende mulighed for bedst muligt at varetage beboernes tarv, har Ringbo endvidere gentagne gange vist sig yderst problematisk at administrere, for så vidt angår beboere med misbrug og problematisk adfærd over for både andre beboere og personale. Dette er, som også nævnt ovenfor, en meget væsentlig årsag til fremrykningen af lukningen af Ringbo.

Københavns Kommune ønsker ikke – og kan ikke, jf. ovenfor – tilbyde borgerne Ringbo som botilbud, og kommunen finder ejendommen aldeles uegnet hertil. Dette gælder tillige for anden kommunal anvendelse som eksempelvis til plejehjem (svarende til den oprindeligt tiltænkte anvendelse fra 1960).

Herudover finder Københavns Kommune endvidere, at man bør forholde sig til de meget store økonomiske værdier, som ved en fredning vil blive båndlagt og således ikke komme borgerne til gode (i

form af eksempelvis finansiering af nye botilbud). Københavns Kommune finder, at en afgørelse om fredning i høj grad vil savne samfundsmæssig proportionalitet. Eller med andre ord: Velfærdssamfundets sociale tænkning og fokus på billige materialer i datiden – det vil sige byggeriets økonomi – vil med indstillingen om fredning blive opgivet i nutiden, *særligt* til skade for de borgere, som har behov for et kommunalt botilbud.

Allerede hver for sig gør hhv. de sundhedsmæssige/tekniske forhold og ejendommens planlægning efter Københavns Kommunes opfattelse Ringbo uegnet til fredning. Uegnheden forekommer kun klarere, når begge forhold tages i betragtning. Både sundhedsmæssige og plan- og trivselsmæssige acceptable rammer er grundlæggende præmisser for en ejendoms anvendelse. Det fremhæves her, at Ringbo ikke har eller kan få en "hensigtsmæssig funktion", jf. lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer, § 1. Ringbos forhold i sig selv gør, efter Københavns Kommunes opfattelse, netop, at ejendommen ikke tjener til den opretholdelse på længere sigt, som loven lægger op til. Derimod vil Ringbo stå tom og forfalden (idet Københavns Kommune dog er bekendt med, at bygningen skal holdes i forsvarlig stand, jf. lovens § 9).

Fredningen – oplysning og begrundelse

Københavns Kommune finder, at indstillingens beskrivelser og begrundelser for fredningen i høj grad er uunderbygget og flere steder mangler objektivitet. En række steder har det endvidere ikke været muligt for Københavns Kommune at forstå den præcise mening af indstillingen.

Som blot ét af flere eksempler på en – efter Københavns Kommunes opfattelse – meget lidt objektiv og uunderbygget beskrivelse kan nævnes følgende afsnit under beskrivelsen af den miljømæssige værdi:

"Hertil kommer, at træer og buske langs matrikelgrænsen skærmer beboerne mod omverdenen, mens beplantningen af små lunde, mindre trægrupper og det bakkede terræn i det indre rum skaber behagelige opholdsrum for beboerne."

Ejendommens afskærmning er for den enkelte beboer en subjektiv vurdering, hvorfor der ikke entydigt kan argumenteres for, at dette er til gavn for beboerne.

Tilsvarende savner indstillingen underbyggende beskrivelser og dokumentation en lang række steder. Eksempelvis kunne Københavns Kommune godt ønske sig dokumentation for og beskrivelse af følgende udsagn:

”Ringbo var et brud med tidligere tiders plejehjemsarkitektur, og efterfølgende blev både ideen bag Ringbo og den konkrete udformning fortolket i andre lignende institutioner.”.

Det har heller ikke været muligt for Københavns Kommune at forstå eller forholde sig nærmere til indholdet af beskrivelser/begrundelser som følgende:

”I det indre er den kulturhistoriske værdi relateret til den bevarede grundplan med en lang, sammenhængende, buet gang med indgangs og fælles opholdsrum samt værelser og funktionsrum på hver side af gangen som vidner om tidens menneskesyn.”

Ovenstående er alene nogle få eksempler på, hvad der efter Københavns Kommunes opfattelse gør indstillingen uegnet som grundlag for fredning af en ejendom. Dette ikke mindst, når den konkrete ejendoms størrelse, beskaffenhed og historie tages i betragtning.

Københavns Kommune har anmodet om en nærmere uddybning af indstillingen – eksempelvis i form af protokoller med beskrivelse af de forskellige synspunkter fra møderne om fredning. I det omfang sådanne findes, er de ikke tilgængelige grundet fortrolighed. Københavns Kommune har således ikke modtaget yderligere beskrivelser eller materiale, men har dog modtaget en række billeder taget af Det Særlige Bygningssyn.

Med venlig hilsen

Søren Tegen Pedersen
Plandirektør

ANBEFALET

Københavns Kommune
Økonomiforvaltningen
Rådhuspladsen 1
1599 København V
Att. Plandirektør Søren Tegen Pedersen

Slots- og Kulturstyrelsen
H.C. Andersens Boulevard 2
1553 København V

Telefon +45 3395 4200
adk@kulturstyrelsen.dk
www.slks.dk

CVR 34072191

7. november 2016

Beslutning om ikke at frede Ringbo, Granvej 12-14, Gladsaxe Kommune

Afgørelse

Slots- og Kulturstyrelsen har besluttet ikke at frede institutionsbebyggelsen Ringbo (1963 af F. C. Lund og H. C. Hansen) med tilhørende grønt anlæg (af Georg Boye), Granvej 12-14, matr.nr. 5ds, Bagsværd i Gladsaxe Kommune.

Beslutningen er truffet efter § 3 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

Baggrund

Slots- og Kulturstyrelsen underrettede Københavns Kommune i brev af 5. april 2016 om, at Det Særlige Bygningssyn har indstillet Ringbo til fredning. Samtidig igangsatte styrelsen en høring herom.

Slots- og Kulturstyrelsen har modtaget fire høringssvar hertil, hvoraf ét støtter en fredning, mens tre er imod en fredning:

Mail af 20. juli 2016 fra Danske Landskabsarkitekter, som tilslutter sig Det Særlige Bygningssyns indstilling af Ringbo til fredning. Foreningen skriver: *"Danske Landskabsarkitekter kan helt tilslutte sig ønsket om en fredning af institutionsbebyggelsen Ringbo og de begrundelser, som fremgår af høringsbrevet. I lighed med bygningskomplekset har haveanlægget bevaret sin oprindelige styrke og sit tidstypiske greb."*

De skriver endvidere: *"Med en fredning for øje vil det være rimeligt at foretage en registrering, og på baggrund af denne udarbejde en plejeplan, så nødvendig regulering og udskiftning kan foretages, uden at plantningerne mister deres opnåede værdi."*

Mail af 8. august 2016 fra Gladsaxe Kommune, som er imod en fredning. Gladsaxe Kommune skriver: *"Kommunen vurderer, at en fredning modarbejder vægtige almene samfundsinteresser. Fredningen vil forhindre en positiv byudvikling, og bygningerne vil ikke kunne finde en ny anvendelse uden så væsentlige ombygninger, at det vil være i strid med fredningen."*

Gladsaxe Kommune skriver videre i forhold til bygningernes anvendelse: *"Ringbo [er] i sin nuværende stand og indretning ikke egnet til reel anvendelse, der vil kunne understøtte en bevaring på længere sigt. ... ejendommen [vil] næppe kunne istandsættes, uden at det vil have væsentlige konsekvenser for bygningens klimaskærm og dermed det oprindelige udseende. Det er desuden urealistisk, at en ændret anvendelse vil kunne ske uden væsentlige ændringer i af bygningernes indre [...]. En fredning vil derfor efter al sandsynlighed medføre, at bygningerne fremover vil stå tomme og forfalde.*

Gladsaxe Kommune skriver endvidere i forhold til den øvrige byudvikling: *"At en fredning af hele Ringbo som et samlet anlæg vil fastholde området som en enklave, der lukker sig om sig selv og efterlader et hul i byen, der ellers kunne være brugt til at knytte nye forbindelser mellem [det udsatte boligområde] Værebros Park, de to byomdannelsesområder [Bagsværdlund og Bagsværd Bypark] samt Bagsværd Bymidte."*

I forhold til de kulturhistoriske værdier anfører Gladsaxe Kommune: *"Den fysiske indretning af bygningerne består af 4-sengs, 2-sengs og 1-sengs stuer, som er forbundet med lange gange. [...] Denne indretning er ikke ulig den traditionelle organisering af tidligere tiders hospitalsafsnit. [...] Gladsaxe Kommune kan derfor ikke anerkende, at byggeriet i kulturhistorisk forstand repræsenterer en nyskabelse i forhold til plejehjems- og hospitalsbyggeri."*

Hvad angår de arkitektoniske værdier, anfører Gladsaxe Kommune: *"det [er] vanskeligt at opleve den cirkulære form andet end fra luften. Hertil er cirkelslaget for stort, og den landskabelige bearbejdning af det indre rum modarbejder oplevelsen af cirklen [...]. De arkitektoniske virkemidler, som kunne have bidraget til oplevelsen, er konsekvent fraværende. Der er således ingen steder i byggeriet, hvor cirkelslaget udnyttes til at tilføre arkitekturen en rumlig oplevelse. På trods af formen er alle bygninger og opholdsrum snorlige og rektangulære. De lange gange opleves som et endeløst forløb uden vinduer eller dagslys bortset ved opholdsstuen i hvert bygningsafsnit."*

Endelig skriver Gladsaxe Kommune om materialeanvendelsen, at: *"Den gennemførte brug af billige materialer, som fremhæves i fredningsforslaget, har desuden betydning for bygningens konstruktive tilstand. [...] Dertil bør det siges, at en væsentlig del af bygningernes indre er ændret så radikalt fra det oprindelige udtryk, at der kun stedvis er oprindelige detaljer tilbage at bevare."*

Mail af 9. august 2016 fra Københavns Kommunes Økonomiforvaltning, som er imod en fredning.

Københavns Kommune anfører følgende i forhold til den fremtidige anvendelse af ejendommen: *"Ringbo er uanvendelig som botilbud, og stedet er, særligt grundet bygningens udformning og planlægning, ikke muligt at nyindrette således, at ejendommen vil kunne anvendes."*

"Herudover finder Københavns Kommune endvidere, at man bør forholde sig til de meget store økonomiske værdier, som ved en fredning vil blive båndlagt og således ikke komme borgerne til gode (i form af eksempelvis finansiering af

nye botilbud). Københavns Kommune finder, at en afgørelse om fredning i høj grad vil savne samfundsmæssig proportionalitet. Eller med andre ord: Velfærdssamfundets sociale tænkning og fokus på billige materialer i datiden [...] vil med indstillingen om fredning blive opgivet i nutiden, særligt til skade for de borgere, som har behov for kommunalt botilbud.”

Københavns Kommune sammenfatter i forhold til den fremtidige anvendelse: ”Ringbos forhold i sig selv gør, efter Københavns Kommunes opfattelse, netop, at ejendommen ikke tjener til den opretholdelse på længere sigt, som loven lægger op til. Derimod vil Ringbo stå tom og forfalde.”

I forhold til de arkitektoniske og kulturhistoriske værdier skriver Københavns Kommune: ”Københavns Kommune finder, at [Det Særlige Bygningssyns] indstillingens beskrivelser og begrundelser for fredningen i høj grad er uunderbygget og flere steder mangler objektivitet.”

”Københavns Kommune [har] meget svært ved at se, at byggeriets relativ korte historie (på ca. 50 år), skulle vidne om et højdepunkt i dansk institutionsbyggeri.”

Københavns Kommune anfører følgende i forhold til tekniske og miljømæssige forhold: ”Samtlige vinduer, døre og facadepartier bør udskiftes. Samtlige bygninger i Ringbo bør efterisoleres. Hele tagkonstruktionen bør efterisoleres.”

Københavns Kommune henviser endvidere til en ekstern undersøgelse, som har påvist bl.a. PCB og asbest i bygningen:

”På baggrund af den eksterne vurdering, som allerede på stikprøveniveau dokumenterer alvorlige sundhedsmæssige og tekniske forhold, som er uacceptable og gør ejendommen uanvendelige, er det Københavns Kommunes opfattelse, at Ringbo ikke er egnet til fredning.”

Københavns Kommune konkluderer: ”Fjernelsen af sundhedsskadelige elementer samt opretningen af udtjente og uacceptable tekniske forhold vil kræve betydelige destruktive indgreb og vil indebære markante ændringer i og udskiftninger af den bestående ejendom. Dette gælder særligt for facadepartier, vinduer og døre, hvortil de bærende fredningsværdier netop er knyttet.”

”Det er Københavns Kommunens opfattelse, at de miljømæssige (sundhedsmæssige) og tekniske forhold i sig selv taler imod fredningens grundidé i en sådan grad, at fredning ikke bør ske.”

Mail af 9. august 2016 fra Bostedet Højtoft, Granvej 6, 2880 Bagsværd som er imod en fredning. Bostedet skriver: ”Vores indsigelse går således ikke på, om området og bygningerne er bevaringsværdige for at kunne fortælle om institutionsbyggeri i 60'erne, men om en sådan fredning vil betyde, at området fastlåses i sin nuværende status uden mulighed for at købe et areal af Ringbo.”

Slots- og Kulturstyrelsen har følgende kommentarer hertil:

Slots- og Kulturstyrelsen noterer sig, at både Københavns og Gladsaxe kommuner, henholdsvis ejer og planmyndighed, er imod en fredning, og at begge kommuner påpeger, at det vil være svært at give bygningsanlægget en ny funktion uden at svække de bærende fredningsværdier. Styrelsen anerkender risikoen for, at en ny funktion vil blive på bekostning af de bærende værdier i både det ydre og det indre.

Slots- og Kulturstyrelsen tager tillige Københavns Kommunes oplysninger om de økonomiske konsekvenser, såfremt bygningen på grund af fredningen ikke kan sælges til andre formål, til efterretning.

Styrelsen noterer sig oplysningerne om de miljømæssige og tekniske udfordringer ved bygningsanlægget. Styrelsen anerkender, at disse forhold vil kræve betydelige indgreb, som kan medføre markante ændringer i og udskiftninger af de bestående bygninger, som især gælder facadepartier, vinduer og døre samt i planløsningen.

Styrelsen anerkender, at der kan sættes spørgsmålstegn ved, om Ringbo repræsenterer et højdepunkt i dansk institutionsbyggeri.

Begrundelse

Slots- og Kulturstyrelsen finder ikke, at der er tilstrækkeligt grundlag for at gennemføre en fredning af institutionsbebyggelsen Ringbo (1963 af F. C. Lund og H. C. Hansen med tilhørende grønt anlæg, tegnet af Georg Boye), Granvej 12-14, matr.nr. 5ds Bagsværd i Gladsaxe Kommune.

Slots- og Kulturstyrelsen lægger vægt på, at to væsentlige interessenter, ejer og planmyndighed, er imod en fredning af Ringbo. Styrelsen lægger endvidere de anførte oplysninger om økonomiske konsekvenser samt miljømæssige og tekniske udfordringer ved bygningsanlægget til grund for sin beslutning.

Slots- og Kulturstyrelsen finder, at Ringbo i både det ydre og indre afspejler nogle af samtidens kulturhistoriske og arkitektoniske strømninger, og at den er en repræsentant for sin tids bygningsanlæg inden for plejesektoren. Styrelsen anerkender dog, at der ikke er overbevisende belæg for, at der er tale om et højdepunkt inden for institutionsbyggerier.

Herudover står ejendommen over for en funktionstømning, hvor en genanvendelse kan blive vanskelig uden væsentlige ændringer i både det ydre og det indre. Ændringer, som kan blive svære at forene med de bærende værdier.

Slots- og Kulturstyrelsen har på denne baggrund og ud fra en samlet vurdering besluttet ikke at gennemføre en fredning af Ringbo med omgivelser.

Klagevejledning

De kan klage over Slots- og Kulturstyrelsens beslutning til kulturministeren. Klagefristen er 4 uger fra den dag, De har modtaget dette brev.

Klagen skal sendes til Slots- og Kulturstyrelsen, der sender klagen videre til kulturministeren sammen med sagens øvrige materiale.

Klager indsendt inden fristens udløb har opsættende virkning for den påklagede afgørelse.

Offentlig bekendtgørelse

Når klagefristen er udløbet, eller når en ankesag er afgjort, vil Slots- og Kulturstyrelsen foretage offentlig bekendtgørelse af beslutningen på sin hjemmeside, [www.Slots- og Kulturstyrelsen.dk](http://www.Slots-ogKulturstyrelsen.dk).

Har De spørgsmål, er De velkommen til at kontakte os.

Med venlig hilsen

Merete Lind Mikkelsen

Enhedschef

Slots- og Kulturstyrelsen

E-mail: mlm@slks.sk

Telefon: 3373 3301

BILAG VEDLAGT

Oplægget fra Det Særlige Bygningssyns møde.

KOPI ER SENDT TIL

Lars Møller, Københavns Kommune, c41h@okf.kk.dk

Ringbo, Teknisk ansvarlig Bjarne Hansen, TI72@sof.kk.dk

Pernille Dragskov Hummelose, Gladsaxe kommune; csfpml@gladsaxe.dk

Kroppedal Museum, kontakt@kroppedal.dk

Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, mail@bygogland.dk

Bygningskultur Danmark, info@bygningkultur.dk

Europa Nostra Danmark, e.vind@mail.dk

Bygnings Frednings Foreningen BYFO, sekretariat@byfo.dk

Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring, ulla.kjaer@natmus.dk

Danske Landskabsarkitekter, dl@landskabsarkitekter.dk